

Avgiftsfri gymnasieutbildning

Detta dokument beskriver vad avgiftsfri gymnasieutbildning innebär, vem som omfattas av avgiftsfriheten och vilka begränsningarna är. Som utgångspunkt används Undervisningsministeriets information och den finländska lagstiftningen om avgiftsfrihet. Informationen gäller Ålands gymnasiums båda skolor om inte annat framkommer i texten.

INNEHÅLL

Avgiftsfriheten i korthet	2
Vem gäller avgiftsfriheten.....	2
Förlängning av avgiftsfriheten.....	3
Avgiftsfriheten kan förlängas med högst ett år, om orsaken till förlängningen av studietiden är	3
Daglig måltid	3
Skolresor	3
Läroavtalsstuderaendes studiesociala förmåner	3
Påverkar avgiftsfriheten den studeraendes kostnader?	3
Ska utbildningsanordnaren skaffa datorer åt alla studeraende?	3
Ska utbildningsanordnaren erbjuda alla studeraende en internetförbindelse hem?	4
Gäller avgiftsfriheten alla idrottsredskap och kläder som används i utbildningen.....	4
Kan skolan ordna resor/utflykter där studeraende själv står för kostnaderna.....	4
Omfattar avgiftsfriheten också valfria delar i utbildningen	4
Ålands lyceum	4
Ålands yrkesgymnasium	4
Hur många av studieavsnitten man väljer får vara avgiftsfria?.....	4
Hur tillämpas avgiftsfriheten vid avläggandet av flera examina?	4
Gäller avgiftsfriheten också läroavtalsutbildning eller yrkesexamen?	5
Är alla prov i studentexamen avgiftsfria?.....	5
Är läkarintyg som behövs för specialarrangemang för studentexamensprov avgiftsfria?	5
Omfattas kostnader för utbytesstudier eller inläring i arbete utomlands av avgiftsfriheten?	5
Vilka tillstånd och kvalifikationer i anslutning till studierna omfattas av avgiftsfriheten? Myndighetsavgifter, tillståndskort för arbetslivet, körkort, läkarintyg?	5
Är det studeraendes eller skolans ansvar att ta hand om och tvätta/underhålla arbetsredskap och kläder/skyddsutrustning som ingår i avgiftsfriheten?	6

Betalas inkvarterings- och reseersättningar under utbildning som ordnas på en arbetsplats?	6
Kan man ta en pant av studerande för läromedel, verktyg/redskap/kläder som återbetalas när denne lämnar tillbaka dessa?.....	6
Är den studerande ersättningskyldig om hen söndrar eller förlorar läromedel, utrustning, redskap eller kläder som lånats ut åt studerande?	6
Har den studerande upphovsrätt till de produkter som hen tillverkat och vars material har varit avgiftsfritt? Får den studerande själv behålla produkten? Kan skolan sälja dessa produkter?.....	6
Vad kostar avgiftsfriheten för Åland?	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Avgiftsfriheten i korthet

Samtliga gymnasieutbildningar vid Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium för ungdomar inklusive yrkesträningsprogrammet vid Ålands yrkesgymnasium är avgiftsfria. För den studerande innebär det att följande är avgiftsfritt:

- undervisningen (avgiftsfri redan tidigare)
- bispisningen (avgiftsfri redan tidigare)
- läromedel och annat studiematerial som behövs i undervisningen
- digitala verktyg och licenser som behövs i undervisningen
- arbetsredskap, -dräkter och -material som behövs i undervisningen
- de fem prov som krävs för studentexamen som avläggs som avslutning på gymnasiets lärokurs samt omtagning av de prov av dessa som underkänts
- skolresor som är minst fem kilometer ersätts i enlighet med lagen om stöd för skolresor

Studerande betalar själva för skolmaterial så som pennor, suddgummi, anteckningsmaterial, mappar och liknade material samt även för idrottskläder och inneskor m.m. som behövs i undervisningen men som studerande även kan använda utanför undervisningen.

Skäliga avgifter kan också tas ut för frivilliga studieresor, besök, evenemang och andra motsvarande verksamheter som kompletterar studierna.

Vem gäller avgiftsfriheten

- Avgiftsfriheten gäller de studerande som övergår från den grundläggande utbildningen till gymnasieutbildning (vanligtvis som 16-åringar).
- Avgiftsfriheten gäller även studerande som har fyllt 18 år om det gäller de första studierna på gymnasienivå.
- På gymnasienivå gäller rätten till avgiftsfri utbildning till utgången av det kalenderår då den studerande fyller 20 år.

När den studerande som 16-åring övergår från den grundläggande utbildningen till gymnasialstadiet har hen i princip rätt till avgiftsfri utbildning i 4,5 år. Rätten till avgiftsfri utbildning upphör då den studerande har avlagt en examensinriktad utbildning.

Avgiftsfriheten kan förlängas på ansökan till Ålands gymnasium.

Förlängning av avgiftsfriheten

Avgiftsfriheten kan förlängas med högst ett år, om orsaken till förlängningen av studietiden är

- studieuppehåll (max ett år)
- byte av studieområde av hälsomässiga eller andra vägande skäl
- inlärningssvårigheter
- fullgörande av handledande eller förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen
- fördröjning av slutförandet av den grundläggande utbildningens lärokurs.

Ansökan om förlängd avgiftsfrihet riktas till myndigheten Ålands gymnasium och kan göras tidigast sex månader före utgången av den tidsfrist som berättigar till avgiftsfrihet.

Daglig måltid

En studerande inom gymnasieutbildning har rätt till en måltid och ett mellanmål per skoldag.

Skilda beslut tas gällande studerande som går en delgymnasieutbildning eller en yrkes- eller specialyrkesexamen.

Skilt beslut tas gällande läroavtalsstuderande.

Skolresor

Skolresor som är minst fem kilometer ersätts i enlighet med lagen om stöd för skolresor som tidigare.

Läroavtalsstuderandes studiesociala förmåner

Om avgiftsfrihet för läroavtalsstuderande beslutas skilt.

Påverkar avgiftsfriheten den studerandes kostnader?

Undervisningen var redan tidigare avgiftsfri. Nu är även alla läromedel, digitala verktyg och annat studiematerial samt arbetsredskap, arbetskläder och arbetsmaterial som behövs i undervisningen avgiftsfria. Den avgiftsfria undervisningen innefattar också nödvändiga skolresor och tillräcklig kost. Se närmare de övriga frågorna om studiernas avgiftsfrihet.

Ska utbildningsanordnaren skaffa datorer åt alla studerande?

Studerandes datoranskaffningar subventioneras för följande:

- Studerande vid Ålands lyceum
- Studerande vid Ålands yrkesgymnasium som studerar enligt HUTH vid Ålands lyceum (målet dubbelexamen)
- Studerande inom merkonomutbildningen

Studerande vid IT-utbildningen (IT-stödperson) får för studietiden en dator till sitt förfogande från skolan.

Datorsubventionernas storlek samt om de utökas till flera utbildningar fastställs i samband med budgetarbetet varje år.

Ska utbildningsanordnaren erbjuda alla studerande en internetförbindelse hem?

Nej. I skolan finns trådlös internetförbindelse som studerande får använda även för sina privata enheter. Ålands gymnasium har också datorer som studerande kan använda under skoldagen.

Gäller avgiftsfriheten alla idrottsredskap och kläder som används i utbildningen

Studerande förutsätts använda egna idrottskläder. Vid särskilda behov har skolan också tillgång till viss låneutrustning.

Kan skolan ordna resor/utflykter där studerande själv står för kostnaderna

Skäliga avgifter kan tas ut för frivilliga studieresor, besök, evenemang och andra motsvarande verksamheter som kompletterar studierna. Utbildningsanordnaren kan alltså ordna t.ex. utlandsresor i anslutning till internationalisering så att den studerande själv svarar för rese- och inkvarteringskostnaderna. Om eventuella avgifter meddelas alltid på förhand.

Avgifter kan tas ut endast för sådan verksamhet som är helt frivillig för den studerande. Undervisningen ska alltid vara avgiftsfri.

Omfattar avgiftsfriheten också valfria delar i utbildningen

Ålands lyceum

Studieperiodens obligatoriska eller valfria karaktär har ingen avgörande betydelse med tanke på avgiftsfriheten. Utgångspunkten är att all undervisning är avgiftsfri, men för frivillig verksamhet som kompletterar studierna (såsom resekostnader för utflykter och inträdesavgifter) kan det tas ut avgifter. Även obligatoriska studier kan omfatta frivilliga utflykter som kompletterar studierna och för vilka avgifter kan tas ut.

Ålands yrkesgymnasium

Studerande på ÅYG kan välja att avlägga en examensdel som ger dem yrkestrafikbehörighet. Detta är en examensdel som inte är obligatorisk eller som studerande måste ha i sin utbildning. Denna examensdel är inte en del av den avgiftsfria utbildningen som erbjuds inom ÅYG. För denna examensdel uppbärs en viss ersättning.

Studerande kan även välja examensdelen fartygsekonomi. Inom den examensdelen erbjuds studerande en möjlighet att erlægga Basic safety. Den delen av examensdelen Fartygsekonomi är inget måste för att få examensdelen godkänd, utan är ett tillägg. För Basic safety uppbärs en ersättning.

Hur många av studieavsnitten man väljer får vara avgiftsfria?

Det finns ingen gräns för hur många studiepoäng den studerande kan avlägga inom examenstiden.

Hur tillämpas avgiftsfriheten vid avläggandet av flera examina?

Avläggandet av studier som ingår i Ålands lyceums läroplan (den högskoleförberedande utbildningshelheten) samtidigt som en yrkesinriktad grundexamen omfattas

av avgiftsfriheten, det vill säga det förutsätts inte att den studerande avlägger hela gymnasiets lärokurs.

Då en studerande samtidigt genomgår yrkesutbildning och avlägger delar av gymnasiets lärokurs upphör rätten till avgiftsfri utbildning när den studerande har avlagt yrkesinriktad examen och studentexamen, dock senast vid utgången av det kalenderår då den studerande fyller 20 år, om inte den tid som berättigar till avgiftsfrihet har förlängts. Enbart det att man avlägger flera examina förlänger alltså inte i sig den tid som berättigar till avgiftsfrihet.

Gäller avgiftsfriheten också läroavtalsutbildning eller yrkesexamen?

Om studerande är under 20 år och inte har en gymnasieexamen från tidigare gäller avgiftsfriheten även läroavtal och yrkesexamen.

Är alla prov i studentexamen avgiftsfria?

De fem första studentproven som kan ingå i en studentexamen är avgiftsfria. Förnyande av ett underkänt prov som ingår i examen är också avgiftsfritt (20 § i lagen om studentexamen). Om den studerande deltar i fler än fem prov tas det ut en avgift för dessa prov.

Är läkarintyg som behövs för specialarrangemang för studentexamensprov avgiftsfria?

Det finns inga särskilda bestämmelser om avgiftsfrihet för läkarintyg som behövs för specialarrangemang. Intyg som gäller specialarrangemang för studentexamen kan till många delar utfärdas av en speciallärare/logoped. Eventuella läkarintyg kan oftast skaffas via den offentliga hälso- och sjukvården.

Omfattas kostnader för utbytesstudier eller inläring i arbete utomlands av avgiftsfriheten?

Kostnaderna för utbytesstudier omfattas inte av avgiftsfriheten.

Om den studerande förvärvar sitt kunnande på en arbetsplats utomlands, är det den studerande själv som svarar för kostnaderna för till exempel resor och inkvartering.

Vilka tillstånd och kvalifikationer i anslutning till studierna omfattas av avgiftsfriheten? Myndighetsavgifter, tillståndskort för arbetslivet, körkort, läkarintyg?

Gäller Ålands yrkesgymnasium.

De tillstånd och kvalifikationer eller motsvarande som krävs för att kunna avlägga examen är avgiftsfria. Skolan informerar studerande om detta skilt per utbildning.

Är det studerandes eller skolans ansvar att ta hand om och tvätta/underhålla arbetsredskap och kläder/skyddsutrustning som ingår i avgiftsfriheten?

Utbildningsanordnaren ansvarar för reparation och underhåll av arbetsredskap och arbetsdräkter. Därutöver ansvarar den studerande för normal rengöring och tvätt av arbetsredskap och arbetskläder som är i den studerandes personliga bruk.

Betalas inkvarterings- och reseersättningar under utbildning som ordnas på en arbetsplats?

Gäller Ålands yrkesgymnasium.

Inkvarteringsersättning betalas inte under utbildning som ordnas på en arbetsplats. (Undantag Sjöfart)

Reseersättning kan betalas ut om studerande inte tidigare har tillgång till busskort. Ersättning för reser till och från arbetsplatsen betalas ut enligt kollektivtrafikens taxor.

Kan man ta en pant av studerande för läromedel, verktyg/redskap/kläder som återbetalas när denne lämnar tillbaka dessa?

Läromedel som behövs vid undervisningen samt arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial avgiftsfria. I enlighet med principen om avgiftsfrihet bör man inte ta en pant för dessa heller.

Man kan emellertid ta en pant för sådant som det är frivilligt för den studerande att använda eller som lagen inte har angett som avgiftsfritt, till exempel låsförsedda förvaringsskåp.

Vad gäller en studerandes skyldighet att ersätta skador, se frågan "Är den studerande ersättningskyldig om hen söndrar eller förlorar läromedel eller arbetsredskap som getts honom eller henne?"

Är den studerande ersättningskyldig om hen söndrar eller förlorar läromedel, utrustning, redskap eller kläder som lånats ut åt studerande?

På den studerandes skyldighet att ersätta skada som hen orsakat tillämpas skadeståndslagen. I regel ska en skada som orsakats uppsåtligen eller av oaktsamhet ersättas. Enligt skadeståndslagen ska en person som inte har fyllt 18 år ersätta skadan i den mån det bedöms vara skäligt med hänsyn till personens ålder och utveckling, handlingens beskaffenhet, skadevållarens och den skadelidandes ekonomiska förhållanden samt övriga omständigheter.

Har den studerande upphovsrätt till de produkter som hen tillverkat och vars material har varit avgiftsfritt? Får den studerande själv behålla produkten? Kan skolan sälja dessa produkter?

Upphovsrätt och äganderätt är separata rättigheter. En studerande har upphovsrätt till sitt verk, men ett verk som framställts av material som utbildningsanordnaren

bekostar är läroanstaltens egendom, om inte utbildningsanordnaren och den studerande har kommit överens om något annat. Utbildningsanordnaren behöver dock den studerandes tillstånd för att sälja eller på annat sätt överlåta verket.